

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 7.8.2006
COM(2006) 443 galīgā redakcija

**KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI, EIROPAS PARLAMENTAM, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

**PAR EIROPAS ENERĢĒTIKAS TĪKLU PAMATNOSTĀDŅU ĪSTENOŠANU
LAIKPOSMĀ NO 2002. LĪDZ 2004. GADAM**

atbilstīgi Lēmuma 1229/2003/EK 11. pantam

{SEC(2006) 1059}

Ziņojums sagatavots saskaņā ar 11. pantu Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Lēmumā Nr. 1229/2003/EK, ar ko nosaka vairākas pamatnostādnes attiecībā uz Eiropas enerģētikas tīkliem un atceļ Lēmumu Nr. 1254/96/EK¹.

Īstenošanas ziņojumā ietverts Eiropas Enerģētikas tīklu (TEN-E) politikas kopsavilkums, pamatnostādņu darbības joma un mērķi, kā arī to īstenošanas virzība laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam. Ziņojums pamatojas uz pārvades sistēmas operatoru un dalībvalstu ekspertu sniegto informāciju.

Pielikumā atrodamas sīkākas ziņas par elektroenerģijas un gāzes savienojumu īstenošanu laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam.

1. TEN-E politikas kopsavilkums

Energoapgādes drošība un iekšējā enerģijas tirgus darbība ir svarīgākie politikas uzdevumi. Tas ir atspoguļots Eiropas enerģētikas tīklu (TEN-E) pamatnostādņēs, kuru mērķis ir faktiska Eiropas elektroenerģijas un gāzes tīkla izveide, labāk savienojot sadrumstalotos valsts mēroga tīklus.

Eiropas Savienības Eiropas Enerģētikas tīklu politikas pamatā ir trīs pamatlīnijas: TEN juridiskais pamats – EK Līguma 154. līdz 156. pants, ko ieviesa ar Līgumu par Eiropas Savienību –, regulējums par TEN finansiālu atbalstu² un enerģētikas TEN pamatnostādņu lēmums, kurā noteikti prioritārie un kopēju interešu projekti.

Kopienas rīcības mērķis, atbilstoši Līgumam, ir veicināt valstu komunikāciju tīklu savstarpēju savienošanu un savstarpēju izmantojamību, kā arī pieeju tādiem tīkliem atvērta tirgu sistēmā, kurā valda brīva konkurence.

Pamatnostādņēs sniegts Kopienas rīcības mērķis, darbības joma un uzdevumi, un pielikumā pievienoti projektu saraksti. Pamatnostādņēs precizēti līdzdalības kritēriji, kurus ievērojot, projekti var saņemt finansiālu atbalstu. Tādējādi ar finanšu regulējuma palīdzību var atbalstīt vairākus precīzi definētus kopēju interešu projektus.

2. TEN-E pamatnostādnes

Eiropas Kopienas TEN-Enerģētikas pamatnostādnes, kurās uzskaitīti kopēju interešu projekti, tika pieņemtas 1996. gadā. Divas reizes, 1997. un 1999. gadā, projektu saraksts ir pārskatīts. Pēdējā pamatnostādņu redakcija stājās spēkā 2003. gada jūnijā. Tajā noteikti prioritārie un kopēju interešu projekti, kuru īstenošana ir analizēta šajā ziņojumā.

Eiropas enerģētikas tīklu attīstības pamatnostādņu mērķis ir rosināt iekšējā enerģijas tirgus efektīvu darbību, attīstīt kohēziju Eiropas Savienībā, palielināt apgādes drošību un aizsargāt vidi. Integrācijas aspekts paredz savienot valstu tīklus un izbūvēt papildu savienojumus starp dalībvalstīm, izveidojot Eiropas enerģijas pārvades tīklu. Īpaši svarīgi ir pabeigt noteiktus

¹ OV L 176, 15.7.2003., 11. lpp.

² OV L 228, 23.9.1995., 1. lpp., Padomes 1995. gada 18. septembra Regula (EK) Nr. 2236/95, ar ko paredz vispārējus noteikumus Kopienas finansiāla atbalsta piešķiršanai Eiropas komunikāciju tīklu jomā. Regulā jaunākie grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 6. jūlija Regulu (EK) Nr. 1159/05 (OV L 191, 22.7.2005., 16. lpp.).

prioritāros projektus, kuri savieno valstis vai kuriem ir būtiska ietekme uz pārrobežu pārvades jaudu.

Nosākot prioritāros projektus, ņemti vērā savienojumi, kas nepieciešami iekšējā tirgus efektīvai darbībai un energoapgādes drošībai. Problēmas elektroenerģijas un gāzes tīklu jomās atšķiras:

i) Elektrotīklu savienojumu pašreizējās jaudas nav pietiekamas, lai turpinātu palielināt apmaiņu un tirdzniecību. Tāpēc valstu un valdību vadītāji Barselonas Eiropadomē 2002. gada martā nolēma noteikt dalībvalstīm mērķi – līdz 2005. gadam elektroenerģijas savstarpējiem savienojumiem jāatbilst vismaz 10 % no uzstādītas ražošanas jaudas.

ii) Dabas gāzes jomā nākamajos 20-30 gados gaidāms krass atkarības palielinājums no gāzes importa. TEN-E politikā tika noteikts reāls mērķis līdz 2013. gadam palielināt gāzes importa jaudu par 70 miljardiem kubikmetru, izmantojot avotus Krievijā, Ziemeļāfrikā, Kaspijas jūras reģionā un Tuvajos Austrumos. Pašreiz lielākie dabas gāzes piegādātāji ir Norvēģija, Krievija un Ziemeļāfrika. Paredzams, ka turpmāk par svarīgiem piegādātājiem kļūs arī Kaspijas jūras, Tuvo Austrumu un Persijas jūras līča reģioni. Šie avoti nosaka dabiskos tranzīta ceļus.

No šiem apsvērumiem izrietošie prioritārie projekti izklāstīti pielikuma 1. sadaļā.

2.1. TEN Enerģētikas projektu noteikšana un sakārtošana prioritārā secībā

Kopienas rīcība enerģētikas tīklu attīstībā attiecas uz elektroenerģijas un gāzes transportēšanas/ pārvades maģistrālajiem tīkliem, bet ne uz sadales tīkliem.

Projekts skar kopējas intereses, ja tas atbilst pamatnostādņēs noteiktajiem mērķiem un prioritātēm un ja tas ir potenciāli ekonomiski dzīvotspējīgs. Projekta iekļaušana kopēju interešu projektu sarakstā neatceļ prasību novērtēt ietekmi uz vidi.

Lai gan sākotnēji tika paredzēts, ka vajadzīgi ir 10 projekti, tā sauktie „Esenes projekti”, ko 1994. gada decembrī pieņēma Esenes Eiropadome, projektu sarakstu drīz vien papildināja, izmantojot **augšupēju** pieeju, un 1999. gadā sarakstā bija apmēram 200 kopēju interešu projektu. 2003. gada pārskatīšanā tiks nolemts iekļaut vairāk nekā 220 projektus.

Pēdējā pārskatīšanā tika ieviesta projektu hierarhija. Papildus vispārējai savienojumu uzlabošanai jāattīsta konkrēti savienojumi un jāpievērš tiem īpaša uzmanība. Tādējādi prioritāšu risināšanā tika mainīta stratēģija – ieviesa **lejupēju** virzienu. Rezultātā enerģētikas pamatnostādņu lēmums, ko pieņēma 2003. gadā, paredz ne vien kopēju interešu projektus, bet arī prioritāro projektu asis. Šādi TEN-E programma reaģē uz paaugstināto atkarību no gāzes importa, paredzot būtisku gāzes transportēšanas jaudas palielinājumu un nepieciešamību palielināt elektroenerģijas tīklu savienojumu jaudu starp dalībvalstīm, tādējādi sekmējot tīkla darbības uzticamību un efektivitāti un ļaujot izvairīties no piegādes pārrāvumiem.

Prioritāro projektu asis redzamas 1. un 2. attēlā. Nepieciešamība savienot elektroenerģijas nozares tīklus ir tikpat acīmredzama kā nepieciešamība papildināt gāzes piegādes ceļu karti.

2.2. TEN-E pamatnostādņu ietekme

Ziņojumā un tā pielikumā izklāstīta enerģijas pārvades infrastruktūras īstenošanas gaita atbilstoši Eiropas Savienības Eiropas Enerģijas tīklu (TEN-E) politikas mērķiem. Jāpiezīmē, ka projektu tipoloģija ir grozīta ar pārskatītajām pamatnostādēm, ko Padome un Eiropas Parlaments pieņēma 2003. gada jūnijā. Ņemot vērā to, ka atļauju saņemšanai un būvniecībai vajadzīgs ilgs laiks – parasti 5 līdz 10 gadi –, analizē tika nolemts iekļaut arī laikposmu no 1996. līdz 2000. gadam. Tika izveidota sasaiste starp jauno un veco klasifikāciju. Tāpēc īstenošanas ziņojuma pamatā izmantota tā projektu tipoloģija, ko ieviesa ar 2003. gada jūnijā pieņemto pamatnostādņu lēmumu.

Pielikumā ietverta informācija par pamatnostādņēs paredzētajiem uzsāktajiem projektiem un par līgumiem, kuru slēgšanas tiesības piešķirtas atbilstoši TEN-E budžeta pozīcijai. Informāciju tabulās apstiprinājuši 2005. gadā TEN-E komitejas ieceltie dalībvalstu eksperti.

3. Īstenošanas gaita

Gāzes un elektroenerģijas nozaru projektu īstenošanas gaita kopš 1996. gada atšķiras. Gāzes piegādes drošībā sasniegti panākumi, bet elektroenerģijas ražošanas jaudas un savstarpējo savienojumu neatbilstība radījusi nopietnus sastrēgumus konkrētās līnijās un pat elektroenerģijas piegādes pārrāvumus 2003. gadā.

No 1994. gadā definētajiem „Esenes projektiem” drīz vien tika īstenoti pieci konkrēti gāzes projekti. Tie attiecās uz gāzes maģistrālēm Alžīrija – Maroka – Spānija un Krievija – Baltkrievija – Polija – ES un jauniem gāzes tīkliem Grieķijā, Portugālē un Spānijas dienvidos un rietumos.

No pieciem konkrētiem elektroenerģijas projektiem tika īstenoti divi – savienojums starp Portugāles ziemeļiem un Spāniju un Itālijas un Grieķijas savienojums. Atlikušajos trīs projektos neizdevās pārvarēt grūtības ar administratīvajām atļaujām (Francijas un Itālijas un Francijas un Spānijas projektiem) vai netika pieņemts būvniecības lēmums (savienojumam starp Dānijas austrumu un rietumu daļu). Šādā tendence turpinājās arī attiecībā uz projektiem, kas tika īstenoti laikposmā no 1996. līdz 2001. gadam (18 gāzes nozares un 6 elektroenerģijas nozares projekti).

3.1. Pabeigtie projekti

3. un 4. attēlā (precizējumi atrodami pielikuma 1. un 2. tabulā) parādīti projekti, kas uzsākti pēc 2001. gada; tostarp 45 elektroenerģijas projekti, daudzi no tiem Spānijā, Portugālē un Dienvidaustrumeiropā, un 16 gāzes projekti. Četrpadsmit no šiem projektiem saņēma atbalstu ar TEN-E budžeta līgumiem.

Pie atbilstošajiem prioritārajiem pārrobežu projektiem (un projektiem ar lielu ietekmi uz pārvadi pāri robežām) pieder elektroenerģijas savienojumi asīs EL.1, EL.2, EL.3, EL.4, EL.6 un EL.7 un gāzes savienojumi asīs NG.2 un NG.4, kā norādīts 3. un 4. attēlā.

3.2. Projekti būvniecības stadijā

3. un 4. attēlā (precizējumi atrodami pielikuma 2. un 3. tabulā) parādīti projekti, kas atrodas būvniecības stadijā. Sarakstā ir 14 elektroenerģijas projekti, daudzi no tiem Spānijā un

Portugālē, un 11 gāzes projekti. Deviņi no šiem projektiem saņēma atbalstu ar TEN-E budžeta līgumiem.

Pie atbilstošajiem prioritārajiem pārrobežu projektiem (un projektiem ar lielu ietekmi uz pārvadi pāri robežām) pieder elektroenerģijas savienojumi asīs EL.3, EL.4, EL.6 un EL.7 un gāzes savienojumi asīs NG.3 un NG.4, kā norādīts 3. un 4. attēlā.

3.2.b Papildu pārrobežu savienojumu ietekme

Pabeigto un šobrīd būvēto pārrobežu savienojumu ietekmes vērtējuma pamatā ir jaudas palielinājums, kas parādīts pielikuma 2. un 4. tabulā. Elektroenerģijas savienojumiem to mēra kā „tīro papildu jaudu”, kas ir saistīta ar attiecīgās valsts „tīro pārvades jaudu”.

Beļģijā 900 MVA tīrais jaudas palielinājums, uzbūvējot papildu savienojumu *Avelin-Avelgem* ar Franciju, atbilst 16 % faktiskās tīrās pārvades jaudas. Itālijā fāzes pārveidotājs Rondisonā un pabeigtais savienojums Šveicē papildus nodrošina 22 % tīrās pārvades jaudas. Divas savienojuma līnijas ar *Ernestinovo* Horvātijā atbilst 38 % tīrās pārvades jaudas. Divas papildu līnijas, kas savieno Portugāli un Spāniju, var nodrošināt lielāko daļu tīrās pārvades no Spānijas un uz to. Tas nozīmē, ka vienas līnijas nefunkcionēšanas gadījumā otra var nodrošināt kritisko daļu elektroenerģijas pārvades. Tādējādi ir būtiski palielinājusies Portugāles elektroapgādes drošība.

Papildu līnijas nozīmīgi palielina elektroenerģijas apmaiņu. Portugāle šobrīd pārsniedz 10 % starpsavienojumu jaudas mērķi. Taču citas valstis, tostarp Spānija, Itālija, Grieķija, Īrija un Apvienotā Karaliste, mērķi joprojām nav sasniegušas. Tas aktualizē nepieciešamību palielināt piegāžu drošību Kopienā, risinot sastrēgumus elektrotīklos un reaģējot uz faktisko pārvades pieprasījumu tirgū. Tādēļ prioritāšu asīs joprojām jāparedz papildu elektroenerģijas pārrobežu savienojumi.

Gāzes tīklu savienojumiem jaudas palielinājumu mēra miljardos kubikmetru gadā (Mkm/g). 2. un 4. tabulā redzams, ka jaunie gāzes vadi no Lībijas uz Itāliju, no Alžīrijas uz Spāniju un no Ziemeļjūras uz Apvienoto Karalisti palielina importa apjomu par 20 Mkm/g. Funkcionējošie un būvniecības stadijā esošie sašķidrinātās dabas gāzes termināļi palielina importa apjomu vēl par 50 Mkm/g.

Šie rādītāji veido nozīmīgu daļu ES papildu jaudā, kas būs nepieciešama no 2020. gada – vairāk nekā 200 Mkm/g –, bet lai nodrošinātu un dažādotu papildu gāzes importa jaudu, vajadzēs vēl jaunus gāzes vadus.

3.3. Atļauju iegūšanas stadija

Projekta īstenošanas atļauju iegūšanas stadija ietver dažādus uzdevumus. Parasti tas ir samērā garš saraksts, kurš jāizpilda, pirms atļauju iegūšanas stadiju var uzskatīt par pabeigtu. Projektu saraksts atļauju iegūšanas stadijā (precīzākas ziņas atrodamas pielikumā) ietver 80 projektus – 61 elektroenerģijas un 19 gāzes pārvades projektus. Divdesmit deviņi no šiem projektiem saņēma atbalstu ar TEN-E budžeta līgumiem.

Lielais šo projektu skaits liecina, ka būtisks projektu īstenošanas paātrināšanas aspekts ir atļauju iegūšanas procesa saskaņošana. Tas jo īpaši attiecas uz pārrobežu projektiem, kas atrodas Eiropas interešu saraksta augšgalā.

Kabeļsavienojums starp Igauniju un Somiju (ESTLINK) ir pirmais un pagaidām vienīgais Baltijas valstu savienojums ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Tāpēc pastāvēja īpaša ieinteresētība šī projekta pabeigšanā. Īstenošanai bija vajadzīgi 7 gadi, no kuriem 3 gadi atļauju iegūšanas stadijai un tikai divi gadi būvniecībai.

Izveides plāns savienojumam starp Itāliju un Šveici, *S. Fiorano-Robbia*, tika uzsākts 1992. gadā. 2001. gadā notika tehnisko un vides aizsardzības iespēju izpēte. Pēc priekšizpētes un sākotnējā projekta sagatavošanas sākās garš un grūts atļauju iegūšanas process. Jāpiezīmē, ka projekta apstiprināšana tika panākta, veicot vairākus kompensējošus pasākumus un samazinot ietekmi uz vidi, tostarp demontējot virszemes līnijas projekta skartajā reģionā. Jauno līniju pilnībā pabeidza 2004. gadā (pēc 12 gadiem), un tā sāka darboties 2005. gada janvārī.

Šie piemēri liecina, ka elektrolīniju projektus var pabeigt 5 gadu laikā, ja nerodas šķēršļi vai nenotiek pretošanās. Pat ja nav nozīmīgu šķēršļu, jaunākie projekti liecina, ka faktiski no sākotnējās plānošanas līdz nodošanai ekspluatācijā paiet apmēram 10 gadu. Patiesu šķēršļu un pretestības gadījumā projekti sasniedz būvniecības stadiju ne ātrāk kā pēc 12 līdz 20 gadiem (piemērs ir *Bescano (ES)-Baixas (FR)*, kur joprojām nav panākta vienošanās). Dažos gadījumos pēc 10 vai vairāk gadus ilgušām diskusijām projekts tā arī nav uzsākts, piemēram, *Lienz (AT) – Cordignano (IT)*.

Sabiedrība pilnīgi atšķirīgi uztver augstsprieguma virszemes līniju riskus un ietekmi, salīdzinot ar gāzes vadiem, kur parasti kavēšanās nav tik ievērojama. Nesen parādījās iebildumi pret sašķidrinātās gāzes termināļiem – gan vietējā, gan reģionālā mērogā. Lai gan ceļot *Rosignano (IT)* termināli, tika panākta vienošanās valsts līmenī, pret projektu iebilda *Rosignano* vietējā pašvaldība, kas pieprasīja, lai dažas iekārtu daļas būvē citā vietā tās teritorijā, kas atrodas tālāk no jūras. Trīs gadus tika papildus vērtēta ietekme uz vidi. Panāktais risinājums ir pamatots, uz drīz varētu sākties būvniecība.

3.4. Panākumi laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam

Sācis darboties nozīmīgs gāzes tīklu savienojums starp Franciju un Spāniju un jauni sašķidrinātās dabas gāzes termināļi Spānijas pilsētās Kartahenā, Bilbao un Barselonā. Notiek vairāku sašķidrinātās gāzes termināļu būvniecība Itālijā, Spānijā, Grieķijā un Apvienotajā Karalistē. Sācis darboties jauns gāzes vads no Lībijas uz Itāliju (Sicīliju).

Pie lielākajiem projektiem atļauju saņemšanas stadijā pieder vads no Kaspijas jūras caur Turciju uz Austriju, savienojums starp Grieķiju un Itāliju un savienojums starp Dāniju, Vāciju un Zviedriju, kā arī ievērojams sašķidrinātās dabas gāzes termināļu skaits Itālijā un Spānijā un pazemes glabātuve Spānijā.

Attiecībā uz elektrotīkliem palielināta jauda esošajam savienojumam starp Franciju un Itāliju, sācis darboties trūkstošais savienojums starp Franciju un Beļģiju un jauna līnija starp Itāliju un Šveici, kā arī izveidoti papildu savienojumi starp Spāniju un Portugāli, Dienvidaustrumeiropā, starp Zviedriju un Norvēģiju, Somiju un Krieviju, Īrijā un Dānijā. Tiek būvēts zemūdens savienojums starp Somiju un Igauniju, jauns savienojums starp Bulgāriju un Bijušās Dienvidslāvijas Republiku Maķedoniju, līnijas starp Spāniju un Portugāli un līnijas Īrijā.

Pie lielākajiem projektiem atļauju iegūšanas stadijā pieder savienojumi starp Franciju un Spāniju, Nīderlandi un Apvienoto Karalisti, Dienvidaustrumeiropā, tostarp savienojumi starp

Griekiju un Bulgāriju/ Bijušās Dievidslāvijas Republiku Maķedoniju/ Turciju, starp Vāciju un Poliju, Vāciju un Austriju, Austriju un Ungāriju un Austriju un Čehiju.

Projektu īstenošana pa prioritāšu asīm laikposmā no 2002. līdz 2004. gadam sīkāk izklāstīta pielikumā.

Ar TEN-E budžeta pozīcijas dotācijām tika efektīvi atbalstīta projektu īstenošana izolētos reģionos (sīkākas ziņas atrodamas pielikumā).

3.5. Kopienas finansējums

Laikposmā no 1995. līdz 2004. gadam no TEN-E budžeta pozīcijas atbalstam kopumā tika piešķirti EUR 174 miljoni. Šie līdzekļi galvenokārt tika izmantoti pētījumu līdzfinansēšanai.

Atbalstu ir lietderīgi analizēt saistībā ar prioritāšu asīm. Attiecībā uz līdzekļiem, kas tērēti prioritārajiem projektiem laikposmā no 2001. līdz 2004. gadam, apmēram 64 % no pieejamā budžeta tika piešķirti tieši šiem projektiem. Lielākā daļa summas tika ieguldīta gāzes tīklos, proti, 62,8 %, un mazāka daļa – 37,2 % – elektrotīklos.

Šo attiecību atspoguļoja 2004. gada uzaicinājums uz konkursu, kura pamatā bija 2003. gadā pieņemtās pamatnostādnes. Finansēšanai atlasītie prioritārie projekti saņēma gandrīz 64 % no kopējā budžeta. Gāzes tīkliem tika novirzīti 65 % no budžeta, kas izmantots prioritārajiem projektiem. Šie skaitļi liecina, ka iepriekš noteiktās prioritātes atbilst 2003. gada lēmumā paredzētajām prioritāšu asīm.

Tātad 2003. gadā pieņemtās prioritāšu asis atspoguļo nepieciešamo enerģijas infrastruktūras modernizāciju Eiropā un liecina, ka svarīgāko politisko un finanšu atbalstu var novirzīt prioritārajiem projektiem.

3.6. TEN-E budžeta nozīmīgums

TEN-E gada budžets ir pavisam pieticīgs, salīdzinot ar vajadzīgajām investīcijām, proti, ap 0,2-0,5 % (sk. pielikuma 1. un 3. tabulu par TEN-E atbalstu daļu kopējās izmaksās). Tomēr atbalsts pētījumiem var būt īpaši svarīgs projektu plānošanai izolētos vai iekšzemes reģionos. Lai šos projektus iekustinātu un saīsinātu to būvniecības lēmuma pieņemšanas laiku, liela nozīme ir tehniski ekonomiskā pamatojuma izstrādei. Turklāt šādus projektus ļoti rosina atbalsts elektroenerģijas pārvades jaunajām tehnoloģijām, piemēram, pazemes līnijas vai dzelzceļa un autoceļu tuneļu izmantošana. Finansiāls atbalsts tehniskās izpētes stadijā paātrina projektu un var veicināt būvniecības lēmuma pieņemšanu. Pārrobežu projekti saņēmuši nozīmīgu atbalstu no TEN-E budžeta (sk. pielikumu). Dažos pamatotos gadījumos atbalsts piešķirts būvniecības stadijā. Šajos gadījumos svarīgākais ir TEN-E budžeta iesaistīšanas prestižs, nevis finanšu ieguldījumu apjoms. Ja trūkstošais savienojums ir īss un attiecīgi projekta izmaksas ir salīdzinoši mazas, TEN-E ieguldījums var sasniegt 10 %, bet parasti tas ir mazāks.

Īpašs TEN-E atbalsts jaunām tehnoloģijām

Kabeļu tehnoloģija

Lai veicinātu atjaunojamo energoresursu izmantošanu un izveidotu zemūdens savienojumu starp dažādiem tirgiem vai salām un galveno sistēmu, atbalstu saņēma vairāki zemūdens kabeļa projekti, pie kuriem pieder paredzētais garākais zemūdens savienojums starp

Nīderlandi un Norvēģiju un kabelis starp Skotiju un Angliju. Tiek izmantota jauna pieeja – Eiropas jūras vēja elektrostacijas tiek savienotas ar gāzes izolētām līnijām (GIL).

Augstsprieguma līniju un dzelzceļa/autoceļu tunelu sinerģija

Atbalstu saņēma priekšizpēte jaunam savienojumam starp Austriju un Itāliju, izmantojot Brenner tuneli, un elektroenerģijas un dzelzceļa transporta integrācijai Lionas-Turīnas ātrgaitas dzelzceļa tunelī. Tiek sīki analizētas potenciāla jauna kabeļa vai GIL tehnoloģijas izmantošanas iespējas.

Eiropas mēroga tīkla pētījumi

Ņemot vērā stratēģisko nozīmi, 75 % no attiecīgajām izmaksām saņēma savienojuma un saskarnes pētījumi attiecībā uz paplašinātu sinhronu rietumu sistēmu Elektroenerģijas pārvades koordinācijas savienību UCTE un austrumu sinhrono reģionu, tostarp Krievijas Vienoto elektroenerģijas sistēmu UPS, kur ietilpst Kaļiņingradas teritorija, Baltkrievijas Savienotās Elektroenerģijas sistēmām IPS, Ukrainu, Moldovas elektroenerģijas sistēmām, Gruziju, Azarbaidžānu, Baltijas valstīm un citām savienotām sistēmām. Priekšizpētes rezultāti nodrošinās vajadzīgo informāciju īstenošanas lēmuma pieņemšanai.

Citā projektā tiek analizēti jauni savienojumi starp Elektroenerģijas pārvades koordinācijas savienību UCTE un CENTREL (Austrumeiropas) sistēmām.

3.7. EIB aizdevumi un citas Kopienas dotācijas

Kā paskaidrots pielikumā, enerģijas infrastruktūras projekti saņem nozīmīgu atbalstu ar EIB aizdevumiem un dotācijām no citiem Kopienas avotiem. Taču liela šī atbalsta daļa ir bieži paredzēta vispārējai enerģētikas infrastruktūrai, tostarp sadales tīkliem, nevis tieši savstarpējiem savienojumiem.

4. Secinājumi

Pamatojoties uz pielikumā atrodamo ziņojumu, Komisija secina:

- Tiek īstenots mērķis vairāk atbalstīt prioritāros projektus.

Tas, ka laikposmā no 2001. līdz 2004. gadam vairāk nekā 60 % TEN-E atbalsta tika piešķirti prioritārajiem projektiem, liecina, ka 2003. gadā pieņemtās prioritārās asis atspoguļo nepieciešamos pārvades infrastruktūras uzlabojumus.

- TEN-E politikā īpaša uzmanība jāpievērš īstenošanas koordinācijas pasākumiem.

Lai paātrinātu projektu īstenošanu, cieši jāuzrauga to virzība un regulāri savstarpēji jāsniedz informācija par pārrobežu savienojumiem. Būtu lietderīgi iecelt Eiropas koordinatoru, kā tas paredzēts TEN-T transporta pamatnostādņēs. Šāds pasākums ierosināts TEN-E pamatnostādņu pārskatīšanā.

- Lai panāktu sabiedrības atbalstu un paātrinātu atļauju iegūšanas procesu, arvien svarīgāks kļūst politiskais atbalsts, izmantojot TEN-E atbalsta prestižu. Tomēr atļauju iegūšanas process joprojām ir lielākā problēma, jo no sākotnējās plānošanas līdz nodošanai ekspluatācijā paiet aptuveni 10 gadu.

Pārvades sistēmas operatoru sniegtās ziņas liecina, ka Komisijas atzinums par projekta Eiropas mēroga nozīmi tiek uzskatīts par tikpat svarīgu kā finansiālais atbalsts un var sekmēt laicīgu projekta uzsākšanu.

- No garā kopēju interešu projektu saraksta salīdzinoši liels skaits projektu tiek īstenoti un virzās uz priekšu – bez īpaša TEN-E atbalsta. Taču sīkāka pārrobežu savienojumu analīze, konkrēti pa prioritāšu asīm, liecina, ka šajā apakšgrupā TEN-E programmas ietekme ir nozīmīga (sk. pielikuma 2. un 4. tabulu).
- TEN-E budžets, lai gan salīdzinoši neliels, sniedzis būtisku ieguldījumu
 - projektu uzsākšanā izolētos vai iekšzemes reģionos,
 - projektos, kas pēta jaunu tehnoloģiju potenciālo izmantošanu un
 - konkrētu projektu būvniecības lēmumu pieņemšanas sekmēšanā.
- Eiropas Investīciju Banka (EIB) ir piemērots instruments ES gāzes un elektroenerģijas tirgu integrācijas veicināšanai. Gāzes un elektroenerģijas pārvades infrastruktūras finansēšana jau šobrīd ir tradicionāla EIB darbības joma, un nākotnē to vajadzētu vēl vairāk veicināt attiecībā uz prioritārajiem projektiem.
- Ir pierādījies, ka priekšnoteikums, lai palielinātu atbalstu jauno dalībvalstu un kandidātvalstu savienojumu attīstībai, ir prioritāro ašu un projektu sarakstu atjaunināšana³.

Lai prioritāro projektu sarakstā pilnībā iekļautu desmit dalībvalstis, kas pievienojās 2004. gada maijā, jāatjaunina prioritāšu asis. Ieteiktajā TEN-E pamatnostādņu pārskatīšanā paredzētas atbilstošas papildu asis prioritāriem projektiem.

Galvenie secinājumi elektroenerģijas un gāzes tīklu jomās ir šādi:

Elektroenerģijas tīkli:

- Nosakot prioritāros projektus, ņemta vērā pārrobežu tirdzniecības nozīme elektroenerģijas tirgus liberalizācijā. Lai gan sasniegti ievērojami panākumi, savstarpējie savienojumi joprojām neatbilst Barselonas 10 % mērķim.
- Pabeigtie savienojumi un savienojumi būvniecības stadijā būtiski palīdz likvidēt sastrēgumus prioritārajos pārvades koridoros. Jo īpaši pārvades jaudu palielina pārrobežu savienojumi starp Franciju un Beļģiju (EL.1), Itāliju un Šveici un fāzes pārveidotājs starp Itāliju un Franciju (EL.2), vairākas līnijas starp Portugāli un Spāniju (EL.3), pārrobežu līnijas Dienvidaustrumeiropā (EL.4), savienojumi, kas palielina pārvades jaudu starp Īriju un Ziemeļīriju (EL.6), starp Dāniju un Vāciju, savienojumi starp Somiju un Igauniju, Somiju un Krieviju un Zviedriju un Norvēģiju (EL.7).

³ Komisijas priekšlikums TEN-E pamatnostādņu pārskatīšanai COM (2003) 742, 2003. gada 10. decembra galīgā redakcija.

Gāzes tīkli:

- Nosakot prioritāros projektus, ņemta vērā pārrobežu tirdzniecības nozīme gāzes tirgus liberalizācijā.
- Pabeigtie savienojumi un savienojumi būvniecības stadijā būtiski palielina gāzes importa jaudu prioritārajos pārvades koridoros. Jo īpaši importa jaudu palielina pārrobežu savienojumi gāzes piegādei no Alžīrijas caur Maroku (NG.2), no Turcijas uz Grieķiju vai Austriju (NG.3), jauni sašķidrinātās dabas gāzes termināļi (NG.4) Spānijā, Itālijā, Grieķijā un Apvienotajā Karalistē.

Attēli:

1. attēls. Elektrotīklu prioritāro projektu asis.
2. attēls. Gāzes tīklu prioritāro projektu asis.
3. attēls. Elektrotīklu īstenošanas gaita no 2001. gada.
4. attēls. Gāzes tīklu īstenošanas gaita no 2001. gada.